

๑. วัตถุประสงค์ของการแข่งขัน

- ๑.๑ เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นมรดกล้ำค่าของคนไทยทุกคน
- ๑.๒ เพื่อให้เยาวชนไทยได้ตระหนักในคุณค่าและมีความคิดสร้างสรรค์ในวัฒนธรรมไทยอันภาคภูมิใจของคนไทยตลอดไป

๒. คุณสมบัติของผู้เข้าแข่งขัน

๒.๑ คุณสมบัติทั่วไป

- ๑) ไม่จำกัดเพศ

๒.๒ คุณสมบัติเฉพาะ

- ๑) เป็นนักเรียนนักศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเอกชนประเภทอาชีวศึกษา และไม่เคยผ่านการได้รับรางวัลชนะเลิศในการแข่งขันระดับชาติหรือเทียบเท่า
- ๒) ไม่กำหนดอายุ นักเรียนนักศึกษา ที่สมัครแข่งขัน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

๓. รายละเอียดของการประกวด

๓.๑ กติกาการแข่งขัน

- ๑) อาจารย์ผู้รับผิดชอบส่งรายชื่อ นักเรียนนักศึกษาที่จะเข้าแข่งขันให้วิทยาลัยที่เป็นเจ้าภาพตามแบบฟอร์ม ภายในเวลาที่กำหนด ระดับละ ๑ ทีม ทีมละ ๔ คน สำรอง ๑ คน (ระดับ ปวช. จำนวน ๑ ทีม , หรือ ระดับ ปวส. จำนวน ๑ ทีม หรือทั้ง ๒ ระดับ) โดยแยกระดับ ปวช. และ ปวส.
- ๒) วิทยาลัยส่ง นักเรียนนักศึกษา เข้าประกวดโดยส่งเป็นทีม ๆ ละ ๔ คน สำรอง ๑ คน (๕ คน) เป็นชายล้วน หญิงล้วน หรือ ชาย หญิงคละกันก็ได้
- ๓) ผู้เข้าประกวดต้องมีรายชื่อตามใบสมัครเท่านั้น ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงต้องแจ้งวิทยาลัยเจ้าภาพก่อนหมดเขตรับสมัคร
- ๔) ให้ผู้เข้าประกวดลงทะเบียน ณ สถานที่ประกวดก่อนเวลาประกวด ๓๐ นาที พร้อมแสดงบัตรประจำตัวนักเรียน นักศึกษา กรณีไม่มีบัตรต้องมีหนังสือรับรองจากสถานศึกษาด้วย
- ๕) ในการประกวด ต้องชำระเงินค่าลงทะเบียนทีมละ ๑,๐๐๐ บาท

๔. สมรรถนะรายวิชา

๔.๑ เข้าใจหลักการปรับปรุงบุคลิกภาพ มารยาทการเข้าสังคม การแต่งกาย การสื่อสาร และ

มารยาทในสังคม ตามวัฒนธรรมไทยและสากล

๔.๒ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในการแต่งกาย การสื่อสาร และการเข้าสังคม

๕. วิธีดำเนินการสอบ

หลักเกณฑ์การประกวด

๑. จัดการประกวดเป็นทีม ๆ ละ ๔ คน สรรอง ๑ คน ให้แสดงเหตุการณ์สมมติ ๔ คนเท่านั้น ผู้เข้าประกวด ได้รับเกียรติบัตรในการเข้าประกวดทุกคน ทั้งตัวจริงและตัวสำรอง

๒. วิทยาลัยเจ้าภาพ จัดประชุม เพื่อจัดลำดับที่ในการแข่งขันให้แต่ละวิทยาลัย และแจ้งลำดับการแข่งขันให้ทุกวิทยาลัยที่เข้าร่วมการแข่งขันทราบล่วงหน้า

๓. คณะกรรมการจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมกำหนดโจทย์ให้ผู้เข้าประกวดแสดงไปตามเหตุการณ์สมมติ โดยแต่งกายเครื่องแบบ นักเรียนนักศึกษา

๔. วิทยาลัยฯ ที่เข้าประกวด ระดับปวส. และระดับปวช. เมื่อลงทะเบียน เรียบร้อยแล้วให้ขึ้นไปห้องซ้อมตามที่วิทยาลัยเจ้าภาพกำหนด รับโจทย์จากคณะกรรมการวิทยาลัยเจ้าภาพ ผูกซ้อมบทบาทเหตุการณ์สมมติ ๑๕ นาที และไม่อนุญาตให้ผู้เข้าประกวด ออกจากห้องซ้อมบทบาทเหตุการณ์สมมตินั้น จนกว่าจะถึงลำดับการแข่งขันของตนเอง

๕. กำหนดวันแข่งขัน สถานที่แข่งขัน วิทยาลัยเจ้าภาพของแต่ละกลุ่มภาค

ภาค	วันที่	สถานที่วิทยาลัยเจ้าภาพ
ภาคใต้	วันศุกร์ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ (เอส.เทค) จังหวัดนครศรีธรรมราช
กรุงเทพมหานคร	วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๙	วิทยาลัยเทคโนโลยี พัฒนวิชาการราชดำเนิน กรุงเทพฯ
ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียง	วันศุกร์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๙	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค) จังหวัดชลบุรี
ภาคเหนือ	วันที่ ๕,๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙	วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

ภาค	วันที่	สถานที่วิทยาลัยเจ้าภาพ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	วันที่ ๑๖,๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙	วิทยาลัยเทคโนโลยี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

๖. ทำบังคับ คณะกรรมการจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมจะกำหนดให้ทราบเมื่อขึ้นแสดงบนเวที

๗. ใช้เวลาแสดงบทบาทสมมติและทำบังคับ รวม ๖ นาที ถ้าแสดงเกินเวลาจะถูกตัดคะแนน

๘. วิทยาลัยเจ้าภาพจะจัดหา ฉาก เวที และอุปกรณ์ ให้ผู้เข้าประกวดสามารถเลือกใช้และจัดฉากได้

ตามความเหมาะสม

๙. ผู้เข้าประกวดไม่ต้องเก็บอุปกรณ์ในการแสดงบทบาทเหตุการณ์สมมติ

๑๐. คณะกรรมการพิจารณาให้คะแนนมารยาทในเรื่องที่นักเรียนนักศึกษาต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ดังนี้ (คู่มือรูปแบบรายละเอียดทำการปฏิบัติมารยาทไทย ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ประจำปี ๒๕๖๖)

๑๐.๑ การแสดงความเคารพ

- การกราบพระ (กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์)
- การแสดงความเคารพต่อพระภิกษุ และผู้อาวุโส
- การถวายความเคารพ (แบบโบราณราชพิธี , แบบสากล และแบบพระราช
นิยม)

๑๐.๒ การยืน

๑๐.๓ การเดิน

๑๐.๔ การนั่ง

๑๐.๕ การส่งและการรับสิ่งของ

๖. สิ่งที่ได้รับผิดชอบการแข่งขันประกวดมารยาทไทยดำเนินการส่งให้วิทยาลัยเจ้าภาพ

๖.๑ จัดส่งรายการอุปกรณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประกวดล่วงหน้า ๑ สัปดาห์

๖.๒ จัดส่งโจทย์ข้อสอบให้กับเจ้าภาพ ล่วงหน้า ๑ วัน

(เจ้าภาพ หมายถึงสถานศึกษาที่จัดประกวดแต่ละภาค และเป็นผู้ประสานงานกับผู้รับผิดชอบการประกวดมารยาทไทย)

๗. สิ่งที่เจ้าภาพจัดเตรียมให้

๗.๑ จัดเตรียมสถานที่ ฉาก อุปกรณ์ ป้ายชื่อสำหรับผู้เข้าแข่งขันเขียนชื่อตัวละครตาม
บทบาทเหตุการณ์สมมติ อาทิเช่น **ตัวแสดง** ๑. นักเรียน ๒. เพื่อนนักเรียน ๓. อาจารย์ ๔. ผู้อำนวยการ

๘. โจทย์ที่ใช้ในการแข่งขัน ผู้เข้าแข่งขันจะได้รับโจทย์เมื่อเข้าไปเก็บตัวในห้องแสดงบทบาทเหตุการณ์สมมติ

ตัวอย่างโจทย์ (เป็นเพียงตัวอย่างไม่ใช่โจทย์ที่ใช้ในการสอบ)

เหตุการณ์สมมติ

เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๒๘ กรกฎาคม ทางวิทยาลัยจัดพิธีถวายพานพุ่ม
สักการะหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้ถวายพานพุ่มสักการะ มีนักเรียนและเพื่อนนักเรียนเป็นผู้
อัญเชิญพานพุ่ม เมื่อเสร็จพิธี อาจารย์พาท่านผู้อำนวยการเดินชมนิทรรศการที่นักเรียนจัดด้วย

ผู้แสดง ๑. นักเรียน ๒. เพื่อนนักเรียน ๓. อาจารย์ ๔. ผู้อำนวยการ

อุปกรณ์ ๑. พระบรมฉายาลักษณ์ รัชกาลที่ ๑๐ พร้อมขาตั้ง ๒. พานพุ่มสักการะ ๓. ชุดนิทรรศการ

๙. เกณฑ์การให้คะแนน

๑. ความถูกต้องตามทำปปฏิบัติ
๒. การมีทักษะ
๓. ความเป็นธรรมชาติ
๔. กลุ่มสัมพันธ์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

การศึกษาสรางคน
อาชีพะเอกชนสรางชาติ

เกณฑ์การให้คะแนน การประกวดมารยาทและการสมาคม ของกรรมการ

ตามรูปแบบของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

ระดับ คะแนน	ความถูกต้อง ตามทำปฏิบัติ	การมีทักษะ	ความเป็นธรรมชาติ	กลุ่มสัมพันธ์ และ การ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า
๕	- ปฏิบัติทำมารยาทไทย ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ทุกขั้นตอน	- มีทักษะดีเยี่ยมในการ ปฏิบัติทำมารยาทไทย - ปฏิบัติได้คล่องแคล่ว นุ่มนวล ดีเยี่ยม	- มีการเคลื่อนไหวของ ร่างกายอย่างเป็น ธรรมชาติได้อย่างดีเยี่ยม - ปฏิบัติทำมารยาทต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม ตาม สรีระของผู้ปฏิบัติ อย่าง ดีเยี่ยม	- มีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ในระหว่างการแสดงบทบาท สมมติได้อย่างดีเยี่ยม รักษา เวลาได้ดี - มีการช่วยเหลือร่วมมือของผู้ แสดงทุกคนตามบทบาท สมมติ ได้อย่างดีเยี่ยม
๔	- ปฏิบัติทำมารยาทไทย ได้อย่างถูกต้อง แต่ยัง ขาดความแม่นยำในบาง ขั้นตอน	- มีทักษะดีในการปฏิบัติ ทำมารยาทไทย - ปฏิบัติได้คล่องแคล่ว นุ่มนวลดี	- มีการเคลื่อนไหวของ ร่างกายช้า หรือเร็วไป เล็กน้อย - ปฏิบัติทำมารยาทต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม เป็น ธรรมชาติดี	- แก้ปัญหาเฉพาะหน้าใน ระหว่างการแสดงบทบาท สมมติได้ดี - บริหารจัดการเวลาได้ดี - มีกลุ่มสัมพันธ์ตามบทบาท สมมติอย่างดี
๓	- ปฏิบัติทำมารยาทไทย ได้ถูกต้อง และแม่นยำ พอประมาณ	- มีทักษะการปฏิบัติทำ มารยาทไทยได้ปาน กลาง - ปฏิบัติได้คล่องแคล่ว นุ่มนวล พอสมควร	- มีการเคลื่อนไหวของ ร่างกายช้า หรือเร็วไป - ปฏิบัติทำมารยาทต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม	- แก้ปัญหาเฉพาะหน้าใน ระหว่างการแสดงบทบาท สมมติได้ดีพอสมควร - บริหารจัดการเวลาได้ดี - ขาดการเชื่อมโยงกลุ่ม สัมพันธ์ตามบทบาทสมมติ
๒	- ปฏิบัติทำมารยาทไทย ได้แต่ไม่ครบถ้วน และ ไม่แม่นยำเท่าที่ควร	- มีทักษะในการปฏิบัติ ทำมารยาทไทยน้อย - ปฏิบัติได้คล่องแคล่ว นุ่มนวล น้อย	- มีการเคลื่อนไหวของ ร่างกายช้ามาก หรือเร็ว ไปมาก - ปฏิบัติทำมารยาทต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม	- แก้ปัญหาเฉพาะหน้าใน ระหว่างการแสดงบทบาท สมมติได้ไม่ดีเท่าที่ควร - บริหารจัดการเวลาได้ไม่ดี - ขาดการเชื่อมโยงกลุ่ม

ระดับ คะแนน	ความถูกต้อง ตามทำปฏิบัติ	การมีทักษะ	ความเป็นธรรมชาติ	กลุ่มสัมพันธ์ และ การ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า
				- สัมพันธ์ตามบทบาทสมมติ
๑	- ปฏิบัติทำมารยาทไทย ยังไม่ถูกต้อง	- ขาดความรู้เกี่ยวกับ ทักษะปฏิบัติด้าน มารยาทไทย - ไม่มีความคล่องแคล่ว นุ่มนวล ในการปฏิบัติ	- ขาดความเป็นธรรมชาติ ในการเคลื่อนไหว ร่างกายตามทำปฏิบัติ - ปฏิบัติทำมารยาทไทยยังไม่ สวยงาม	- ขาดการแก้ปัญหาเฉพาะ หน้า - ขาดความร่วมมือของกลุ่ม สัมพันธ์ในการแสดงบทบาท สมมติ

๑๐. เกณฑ์การพิจารณารางวัล

การตัดสินผลการแข่งขัน/ประกวด กำหนดคะแนนเพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานการตัดสิน ดังนี้

คะแนน ๙๐.๐๐ - ๑๐๐ คะแนน	เกียรติบัตรเหรียญทอง
คะแนน ๘๐.๐๐ - ๘๙.๙๙ คะแนน	เกียรติบัตรเหรียญเงิน
คะแนน ๗๐.๐๐ - ๗๙.๙๙ คะแนน	เกียรติบัตรเหรียญทองแดง
คะแนน ๖๐.๐๐ - ๖๙.๙๙ คะแนน	เกียรติบัตรชมเชย

๑๑. คณะกรรมการตัดสิน

๑) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจาก จากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม หรือ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และบุคคลภายนอกจากหน่วยงานอื่นที่เป็นที่ยอมรับในด้านศิลปวัฒนธรรมไทย จำนวน ๓ ท่าน

๒) การตัดสินผลการประกวด คณะกรรมการจะตัดสินจากการให้คะแนนการประกวดมารยาทไทย โดยใช้รูปแบบรายละเอียดทำการปฏิบัติมารยาทไทย ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

๓) ผู้เข้าประกวด ต้องปฏิบัติทำต่างๆ ครบ ตามโจทย์กรณีศึกษา

๑๒. ค่าใช้จ่ายในการสอบต่อทีม ชำระเงินค่าลงทะเบียนทีมละ ๑,๐๐๐ บาท

เกณฑ์ กติกา การแข่งขันทักษะวิชาชีพ การประกวดนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์และกีฬา
สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ระดับชาติ ปีการศึกษา ๒๕๖๔
การประกวดมารยาทไทย ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ใบบันทึกคะแนน

การประกวดมารยาทและการสมาคมระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๗

ทีมที่.....วิทยาลัย.....

ท่ามารยาท	ความถูกต้อง ตามทำปฏิบัติ					การมีทักษะ					ความเป็นธรรมชาติ					กลุ่มสัมพันธ์และการ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า					คะแนน
	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓	๔	๕	
ท่าบังคับ (๑๐.๑)																					
ท่าที่ ๑ (๑๐.๒)																					
ท่าที่ ๒ (๑๐.๓)																					
ท่าที่ ๓ (๑๐.๔)																					
ท่าที่ ๔ (๑๐.๕)																					
คะแนนรวม																					

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....ประธาน
(.....)

เกณฑ์ กติกา การแข่งขันทักษะวิชาชีพ การประกวดนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์และกีฬา

สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ระดับชาติ ปีการศึกษา ๒๕๖๘

การประกวดมารยาทไทย ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

แหล่งที่มา: คู่มือรูปแบบรายละเอียดทำการปฏิบัติมารยาทไทย ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ประจำปี ๒๕๖๘ (ข้อ ๑๐)

๑๐. คณะกรรมการพิจารณาให้คะแนนมารยาทในเรื่องที่นักเรียนนักศึกษาต้องปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน ดังนี้ (คู่มือรูปแบบรายละเอียดทำการปฏิบัติมารยาทไทย ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมประจำปี ๒๕๖๘)

๑๐.๑ การแสดงความเคารพ

- การกราบพระ (กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์)
- การแสดงความเคารพต่อพระภิกษุ และผู้อาวุโส
- การถวายความเคารพ (แบบโบราณราชพิธี , แบบสากล และแบบพระราช
นิยม)

๑๐.๒ การยืน

๑๐.๓ การเดิน

๑๐.๔ การนั่ง

๑๐.๕ การส่งและการรับสิ่งของ

การศึกษาสร้างคน
อาชีวะเอกชนสร้างชาติ

คู่มือรายละเอียดทำปฏิบัติมารยาทและการสมาคม ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

การตัดสินผลการประกวด คณะกรรมการจะตัดสินจากการให้คะแนนการประกวดมารยาท และการสมาคม โดยใช้รูปแบบรายละเอียดทำการปฏิบัติมารยาทไทย ดังนี้

๑. การแสดงความเคารพ

การแสดงความเคารพมีหลายลักษณะ เช่น การประนมมือ การไหว้ การกราบ การคำนับ การถวายความเคารพ การที่จะแสดงความเคารพในลักษณะใดนั้น ต้องพิจารณาผู้ที่รับความเคารพด้วยว่าอยู่ในฐานะเช่นใด หรือในโอกาสใด แล้วจึงแสดงความเคารพให้ถูกต้องและเหมาะสม การแสดงความเคารพแบ่งได้ดังนี้ คือ

๑.๑ การไหว้ การปฏิบัติในท่าไหว้ประกอบด้วยกิริยา ๒ ส่วน คือ

การประนมมือและการไหว้ การประนมมือ (อัญชลี) เป็นการแสดงความเคารพ โดยการกระพุ่มมือเล็กน้อย ปล่อยให้ปลายนิ้วมือทั้งสองข้างชิดกัน ฝ่ามือทั้งสองประกบเสมอกันแนบหว่างอก ปลายนิ้วเฉียงขึ้นพอประมาณ แขนแนบลำตัวไม่กางศอกทั้งซ้ายและขวาปฏิบัติเหมือนกัน การประนมมือนี้นี้ใช้ในการสวดมนต์ ฟังพระสวดมนต์ ฟังพระธรรม เทศนาขณะสนทนากับพระภิกษุ รับพรจากผู้ใหญ่ และรับความเคารพจากผู้มีอายุน้อยกว่า เป็นต้น

การไหว้ (วันทนา หรือ วันทา) เป็นการแสดงความเคารพโดยการประนมมือ แล้วยกมือทั้งสองขึ้นจรดใบหน้า ให้เห็นว่าเป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง การไหว้แบบไทย แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ตามระดับของบุคคล ระดับที่ ๑ การไหว้พระ ได้แก่ การไหว้พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ รวมทั้งปูชนียวัตถุ ปูชนียสถานที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ในกรณีที่ไม่สามารถกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ได้ ให้ประนมมือแล้วยกขึ้น พร้อมกับค้อมศีรษะลงให้หัวแม่มือจรดหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้แนบส่วนบนของหน้าผาก

ระดับที่ ๒ การไหว้ผู้มีพระคุณและผู้ที่ยาวมมาก ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้ที่เราเคารพนับถือให้ประนมมือแล้วยกขึ้นพร้อมกับค้อมศีรษะลงให้หัวแม่มือจรดปลายจมูก ปลายนิ้วชี้แนบหว่างคิ้ว

ระดับที่ ๓ การไหว้บุคคลทั่วไป ที่เคารพนับถือหรือผู้มีอายุมากกว่าเล็กน้อย ให้ประนมมือแล้วยกขึ้นพร้อมกับค้อมศีรษะลงให้หัวแม่มือจรดปลายคาง ปลายนิ้วชี้แนบปลายจมูก

สำหรับหญิงการไหว้ทั้ง ๓ ระดับ อาจจะถอยเท้าข้างใดข้างหนึ่งไปข้างหลังพร้อมกับย่อตัวลงตามระดับ

อนึ่ง การแสดงความเคารพด้วยการไหว้ตามรูปแบบของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม จะไม่ประนมมือขึ้นมาไว้ที่หน้าอกก่อน หากจะไหว้ให้ประนมมือยกขึ้นพร้อมค้อมตัวหรือย่อตัวไหว้ตามระดับ จากนั้นจึงปล่อยมือแล้วยืดตัวยืนตรงตามเดิม

ส่วนการรับไหว้ผู้น้อย ให้ประนมมือระหว่างอก ไม่ก้มศีรษะ ทั้งซ้ายและขวาปฏิบัติเหมือนกัน

๑.๒ การกราบ (อภิวาท) เป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง มี ๒ แบบ คือ

๑) การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ เป็นการใช้อวัยวะทั้ง ๕ คือ หน้าผาก ปลายมือ ถึงข้อศอกทั้ง ๒ ข้าง และเข่าทั้ง ๒ สัมผัสกับพื้น การกราบมี ๓ จังหวะ คือ

ท่าเตรียม

ชาย นั่งคุกเข่าตัวตรงปลายเท้าตั้ง ปลายเท้าและส้นเท้าชิดกัน นั่งบนส้นเท้า เข่าทั้งสองห่างกันพอประมาณ มือทั้งสอง วางคว่ำเหนือเข่าทั้งสองข้าง นิ้วชิดกัน (ท่าเทพบุตร)

หญิง นั่งคุกเข่าตัวตรง ปลายเท้าราบ เข่าถึงปลายเท้าชิดกัน นั่งบนส้นเท้า มือทั้งสองวางคว่ำเหนือเข่าทั้งสองข้าง นิ้ว ชิดกัน (ท่าเทพธิดา)

ท่ากราบ

จังหวะที่ ๑ (อัญชลี) ยกมือขึ้นในท่าประนมมือ

จังหวะที่ ๒ (วันทนา หรือ วันทา) ยกมือขึ้นไหว้ตามระดับที่ ๑ การไหว้พระ

จังหวะที่ ๓ (อภิวาท) ทอดมือทั้งสองลงพร้อมๆ กัน ให้มือและแขนทั้งสองข้างราบกับพื้น คว่ำมือห่างกันเล็กน้อย พอ ให้นำหน้าผากจรดพื้นระหว่างมือทั้งสอง

ชาย ศอกทั้งสองข้างต่อจากเข่าราบไปกับพื้น หลังไม่โก่ง

หญิง ศอกทั้งสองข้างคร่อมเข่าเล็กน้อย ราบไปกับพื้น หลังไม่โก่ง

ทำ ๓ จังหวะให้ครบ ๓ ครั้ง ยกมือขึ้นไหว้ในท่าไหว้พระ จากนั้นยืดตัวขึ้นตรง วางมือคว่ำเหนือเข่าทั้งสองข้าง ในท่า เตรียมกราบ ก่อนเปลี่ยนอิริยาบถตามความเหมาะสม

๒) การกราบผู้ใหญ่ เป็นการกราบผู้มีพระคุณและผู้ที่มีอายุมาก ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้ที่เราเคารพ ผู้กราบทั้งชายและหญิงนั่งพับเพียบ ทอดมือทั้งสองข้างลงพร้อมกัน ให้แขนทั้งสองคร่อมเข่าที่อยู่ด้านล่างเพียงเข่าเดียว มือประนมตั้งกับพื้นไม่แบ่มือ ค้อมตัวลงให้หน้าผากแตะส่วนบนของมือที่ ประนม ในขณะที่กราบไม่กระดกนิ้วมือขึ้นรับหน้าผาก กราบเพียงครั้งเดียว จากนั้นให้เปลี่ยนอิริยาบถโดยการนั่งสำรวม ประสานมือแล้วเดินเข้าถอยหลังพอประมาณแล้วลุกขึ้นจากไป

๑.๓ การถวายความเคารพแบบสากล ใช้กับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

ชาย ใช้วิธีการถวายคำนับ โดยค้อมตัวต่ำพอสมควร

หญิง ใช้วิธีการถวายความเคารพแบบย่อเข่า (ถอนสายบัวแบบพระราชนิยม) โดย ยืนตรง หันหน้าไปทางที่ประทับ ใช้ เท้าขวาเป็นหลัก ชักเท้าซ้ายไปทางด้านหลังของเท้าขวาที่ยืนอยู่ พร้อมกับย่อตัวลงช้า ๆ ขณะที่ชักเท้าซ้าย ให้ยกมือ ทั้งสองข้างขึ้นวางประสานกันบนหน้าขาขวาเหนือเข่า โดยใช้มือขวาทับมือซ้าย ค้อมตัวเล็กน้อย ทอดสายตาลง เสร็จ แล้วยืดตัวขึ้นยืนตรงตามเดิม

๒. การประเคนสิ่งของแด่พระภิกษุและการรับสิ่งของจากพระภิกษุ

๑) การประเคนสิ่งของแด่พระภิกษุ หมายถึง การถวายสิ่งของโดยส่งให้ตามวิธีการทางวินัย ถ้าเป็นสิ่งของที่ย่อยกได้ใช้สองมืดยกแล้วประเคนในระยะหัตถบาส (หัตถบาส หมายถึง บ่วงมือ) ถ้าเป็นสิ่งของใหญ่ เกินกว่าที่จะยกได้ เช่น เรือ รถ หรือกุฏิ ให้กล่าวคำถวายหรือถวายเอกสารประกอบสิ่งของนั้น

วิธีการประเคนสิ่งของ ชายและหญิงปฏิบัติดังนี้

กรณีที่พระภิกษุนั่งกับพื้น ถือสิ่งของเดินเข้าเข้าไประยะหัตถบาส แล้วยกสิ่งของขึ้นประเคน

ชาย จะประเคนสิ่งของแด่พระภิกษุในลักษณะมือต่อมือได้เลย

หญิง จะต้องวางบนฝ่าที่พระภิกษุทอดออกมา จะไหว้หรือกราบแล้วแต่กาลเทศะ ถอยโดยวิธีเดินเข้า เมื่อห่างพอประมาณจึงลุกขึ้นหันหลังกลับ

กรณีพระภิกษุนั่งบนเก้าอี้หรืออาสนะไม่ต้องเดินเข้า แต่เข้าไปให้ในระยะหัตถบาส และประเคน ตามวิธีดังกล่าวข้างต้น ถ้ามีสิ่งของถวายหลายอย่าง ควรประเคนทีละอย่าง แต่ถ้ามีภาชนะใส่ไว้ก็ประเคนทั้งภาชนะได้

๒) การรับสิ่งของจากพระภิกษุ ก่อนรับสิ่งของให้เข้าไปใกล้ในระยะพอประมาณ แล้วแสดงความเคารพ จะกราบหรือไหว้ในระดับที่ ๑ ตามความเหมาะสม

ชาย ให้ยื่นสองมือรับสิ่งของเบาและสิ่งของหนัก แล้วถอยกลับ

หญิง พระภิกษุจะวางสิ่งของไว้ตรงหน้า อาจวางไว้บนพาน ถ้าเป็นสิ่งของเบาให้เอื้อมมือขวาไปหยิบ หากเป็นสิ่งของหนักให้ใช้ทั้งสองมืดยกสิ่งของออกจากพาน ด้วยอาการสำรวมแล้วถอยกลับ

๓. การรับสิ่งของจากผู้ใหญ่และการส่งสิ่งของให้ผู้ใหญ่

สิ่งของที่จะรับหรือส่ง มีสองลักษณะ คือ สิ่งของหนักและสิ่งของเบา สิ่งของหนักให้ถือสองมือ สิ่งของเบาให้ถือมือเดียว โดยถือด้วยมือขวา มือซ้ายแนบลำตัว สิ่งของที่จะรับหรือส่งควรถือตามขวาง ถ้าเป็นสมุดหรือหนังสือควรหันทางสันไปทางผู้รับ

๔. การส่งและรับสิ่งของอย่างเป็นพิธีการ

คำว่า “พิธีการ” ในที่นี้คือ การกระทำที่เป็นพิธี มีกำหนดการและมีระเบียบปฏิบัติ ซึ่งอาจไม่เหมือนกับวิธีปฏิบัติที่เป็นส่วนตัว

๑) การส่งสิ่งของให้ผู้ใหญ่

๑.๑) การส่งสิ่งของขณะผู้ใหญ่นั่ง

ชาย ถือสิ่งของเดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พอประมาณ ยืนตรง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า **เปิดสันเท้าซ้าย** พร้อมกับค้อมตัว

เล็กน้อย ส่งสิ่งของ เมื่อผู้รับรับแล้วถอยเท้าขวากลับ ยืนตรง แสดงความเคารพโดยการไหว้ ๑ ครั้งแล้วถอยพื่อประมาณ จังหวะหลังกลับ อีกแบบหนึ่ง ให้ถือสิ่งของเดินเข้าไป ห่างจากผู้ใหญ่พื่อประมาณ ยืนตรงค้ำบ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เปิดส้นเท้าซ้าย พร้อมกับค้อมตัวเล็กน้อย เมื่อส่งสิ่งของแล้วถอยเท้าขวากลับยืนตรง ค้ำบ ๑ ครั้ง ถอยพื่อประมาณ จังหวะหลังกลับ

หญิง ถือสิ่งของเดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พื่อประมาณ ยืนตรง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้าพร้อมกับย่อตัวเล็กน้อย ส่งสิ่งของ เมื่อผู้รับ รับสิ่งของแล้ว ให้ยกมือขึ้นไหว้ ในขณะที่ย่อตัวอยู่ แล้วถอยเท้าขวากลับยืนตรง ถอยพื่อประมาณ จังหวะหลังกลับ

ในกรณีที่ใช้พานส่งสิ่งของ ให้จับคอปานทั้งสองมือ เดินเข้าไประยะพื่อประมาณ ทำความ เคารพ (ชาย ค้ำบ หญิง ค้อมศีรษะเล็กน้อย) ยกพานส่งสิ่งของให้ เมื่อผู้ใหญ่รับสิ่งของไปแล้ว ลดพานลง ถือในลักษณะเดิม ชายและหญิง ทำความเคารพ ถอยพื่อประมาณ จังหวะหลังกลับ

๑.๒) การส่งสิ่งของขณะผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้

ชาย ถือสิ่งของเดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พื่อประมาณ ยืนตรง ก้าวเท้าขวา ลงเข่าซ้าย ส่งสิ่งของ เสร็จแล้วยืนตรง ไหว้ ๑ ครั้ง ถอยหลังพื่อประมาณ จังหวะหลังกลับ

หญิง ถือสิ่งของเดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พื่อประมาณ ยืนตรง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ลงเข่าซ้าย ส่งสิ่งของ ไหว้ขณะที่ลงเข่า เสร็จแล้วยืนตรง ถอยพื่อประมาณ จังหวะหลังกลับ

ในกรณีที่ใช้พานส่งสิ่งของ ถือพานเดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พื่อประมาณ ยืนตรง ค้ำบ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ลงเข่าซ้ายถึงพื้น ส่งสิ่งของ เสร็จแล้วยืนตรง ค้ำบ ๑ ครั้ง ถอยพื่อประมาณจังหวะหลังกลับ

๑.๓) การส่งสิ่งของขณะผู้ใหญ่นั่งกับพื้น

ชายและหญิงปฏิบัติเหมือนกัน ถ้าเป็นผู้ใหญ่ที่มีพระคุณหรือผู้ที่มีอายุมาก ให้ผู้ที่เข้าไปส่งสิ่งของ เดินเข้าถือสิ่งของเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พื่อประมาณ นั่งพับเพียบขาขวาทับขาซ้าย (ให้หัวเข่าซ้ายตรงผู้ใหญ่) วางสิ่งของเหนือเข่าขวาเล็กน้อย กราบผู้ใหญ่ ๑ ครั้ง ส่งสิ่งของให้ผู้ใหญ่ ถ้าเป็นของเบา ให้ส่งด้วยมือขวา มือซ้ายวางคว่ำอยู่เหนือเข่าซ้าย ถ้าเป็นสิ่งของหนักให้ใช้ทั้งสองมือส่งสิ่งของ ถ้าผู้ใหญ่นั่งสนทนากับผู้ให้สิ่งของสักครู่ เมื่อจะลากลับกราบ ๑ ครั้ง ถอยโดยวิธีเดินเข้า ห่างจากผู้ใหญ่พื่อประมาณ ลูกขึ้นยืน จังหวะหลังกลับ ในกรณีที่ผู้ใหญ่อายุไม่มาก ให้แสดงความเคารพด้วยการไหว้ตามระดับ

๒) การรับสิ่งของจากผู้ใหญ่

๒.๑) การรับสิ่งของขณะผู้ใหญ่นั่ง

ชาย เดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พื่อประมาณยืนตรงไหว้ ๑ ครั้ง ตามระดับ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เปิดส้นเท้าซ้าย ยืนมือขวารับสิ่งของ (สิ่งของหนักรับ ๒ มือ) ถอยเท้าขวากลับ ยืนตรง ถอยหลังพื่อประมาณ จังหวะหลังกลับ

อีกแบบหนึ่ง เดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พอประมาณ ยืนตรง คำนับ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เปิดส้นเท้าซ้าย โนมตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย รับสิ่งของด้วยมือขวา มือซ้ายแนบลำตัว แล้วถอยเท้าขวา กลับ ยืนตรงคำนับอีก ๑ ครั้ง ถอยพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

หญิง เดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พอประมาณ หยุดยืนตรง ถอยเท้าที่ถนัดไปข้างหลังประมาณครึ่งก้าว ย่อตัวลงพร้อมยกมือไหว้ตามระดับของผู้ส่งสิ่งของ ชักเท้ากลับมายืนตรง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ย่อตัวพร้อมกับยื่นมือขวารับสิ่งของ (สิ่งของหนักรับ ๒ มือ) จากนั้นถอยเท้าขวา กลับ ยืนตรง ถอยพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

๒.๒) การรับสิ่งของขณะผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้

ชาย เดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พอประมาณ ยืนตรง ค้อมตัวไหว้ตามระดับ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ลงเข่าซ้ายถึงพื้น ยื่นมือขวารับสิ่งของ (สิ่งของหนักรับ ๒ มือ) ถอยเท้าขวา กลับ ยืนตรง ถอยพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

อีกแบบหนึ่ง เดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พอประมาณ ยืนตรง คำนับ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ลงเข่าซ้าย รับสิ่งของด้วยมือขวา มือซ้ายแนบลำตัว (สิ่งของหนักรับ ๒ มือ) ถอยเท้าขวา กลับ ยืนตรงคำนับอีก ๑ ครั้ง ถอยพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

หญิง เดินเข้าไปห่างจากผู้ใหญ่พอประมาณ ยืนตรง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ลงเข่าซ้ายถึงพื้น เปิดส้นเท้าขวาเล็กน้อย พร้อมกับยกมือขึ้นไหว้ตามระดับ ยื่นมือขวารับสิ่งของ มือซ้ายแนบลำตัว (สิ่งของหนักรับ ๒ มือ) ถอยเท้าขวา กลับ ยืนตรง ถอยพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

๒.๓) การรับสิ่งของขณะผู้ใหญ่นั่งกับพื้น

ชายและหญิงปฏิบัติเหมือนกัน ถ้าเป็นผู้ใหญ่ที่มีพระคุณหรืออายุมาก ให้เดินเข้าเข้าไปใกล้ผู้ใหญ่อพอดประมาณ นั่งพับเพียบ ขาขวาทับขาซ้าย กราบผู้ใหญ่อ ๑ ครั้ง แล้วรับสิ่งของ วางสิ่งของเหนือเข่าขวาเล็กน้อย ถ้าผู้ใหญ่นั่งสนทนากับผู้ให้ นั่งในลักษณะส้ารวม ก่อนจะลากลับให้กราบ ๑ ครั้ง ถือสิ่งของเดินเข้าถอยพอประมาณลุกขึ้น ถอยพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

กรณีผู้ส่งสิ่งของอายุไม่มาก ให้แสดงความเคารพด้วยการไหว้ตามระดับ

๕. การส่งและการรับสิ่งของอย่างไม่เป็นพิธีการ

การส่งและการรับสิ่งของอย่างไม่เป็นพิธีการ หมายถึง การส่งและรับสิ่งของเป็นการส่วนตัวขณะที่ผู้ใหญ่นั่งหรือนั่งบนเก้าอี้ หรือนั่งบนพื้นในบ้าน ทั้งชายและหญิงควรปฏิบัติด้วยกิริยานอบน้อมด้วยการทำความเคารพตามระดับ เมื่อจะส่งสิ่งของ ให้ส่งสิ่งของก่อนแล้วจึงไหว้ และเมื่อจะรับสิ่งของ ไหว้ก่อน แล้วจึงรับ ทั้งนี้พึงปฏิบัติให้เหมาะสมตามกรณี เมื่อจะลากลับให้ไหว้อีกครั้งหนึ่ง

๖. การเดินผ่านผู้ใหญ่ ขณะที่ผ่านผู้ใหญ่มิควรเดินลงส้น หรือ มีเสียงดัง

๖.๑ ขณะผู้ใหญ่นั่ง ให้เดินผ่านระยะห่างพอสมควร ในลักษณะส้ารวม ปล่ยมมือไว้ข้างลำตัว และค้อมตัวเมื่อใกล้ถึงผู้ใหญ่ เมื่อผ่านผู้ใหญ่อไปแล้วจึงค่อยยัดตัวขึ้นเดินตามปกติ

๖.๒ ขณะผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้ ให้เดินผ่านระยะห่างพอสมควร ในลักษณะส้ารวม ปล่ยมมือไว้ข้างลำตัว ค้อมตัวพร้อมกับย่อเข่าเมื่อใกล้ถึงผู้ใหญ่ เมื่อผ่านผู้ใหญ่อไปแล้วจึงค่อยยัดตัวขึ้นเดินตามปกติ

๖.๓ ขณะผู้ใหญ่นั่งหรือนอนกับพื้น ให้เดินผ่านระยะห่างพอสมควร ในลักษณะส้ารวม เมื่อใกล้ถึงผู้ใหญ่ให้เดินเข้า เมื่อผ่านไปแล้วจึงลุกขึ้นเดิน

วิธีเดินเข้า ให้คุกเข่าปลายเท้าตั้ง แล้วค่อยสับเข่าออกทีละข้างเหมือนกับการเดินและค้อมตัวลงเล็กน้อยเมื่อใกล้ถึงผู้ใหญ่

๗. การนั่ง

การนั่งพับเพียบ คือ การนั่งราบกับพื้น พับขา ให้ขาขวาทับขาซ้าย หรือขาซ้ายทับขาขวา อาจแบ่งได้ ดังนี้

๗.๑ การนั่งพับเพียบธรรมดา คือ การนั่งพับเพียบวางมือไว้บนหน้าขา หรือเอามือเท้าพื้นก็ได้ โดยให้ปลายนิ้วมือเหยียดไปข้างหน้า ถ้านั่งขาขวาทับขาซ้ายให้ใช้มือซ้ายเท้าพื้น ถ้านั่งขาซ้ายทับขาขวาให้ใช้มือขวาเท้าพื้นอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วแต่สะดวกและเหมาะสม ลักษณะนี้ใช้ในการนั่งสนทนากับเพื่อนหรือนั่งอยู่ตามลำพัง

๗.๒ การนั่งพับเพียบต่อหน้าผู้ใหญ่ ให้นั่งพับเพียบตัวตรง เก็บปลายเท้าโดยเบนปลายเท้าเข้าหาสะโพก สายตาทอดลงเล็กน้อย ไม่จ้องตาผู้ใหญ่อจนเสียกิริยา การนั่งลักษณะนี้ใช้ได้ทั้งชายและหญิง โดยถ้านั่งขาขวาทับขาซ้ายให้หงายมือซ้ายใช้มือขวาคว่าทับ วางมือที่ประสานไว้ที่หน้าขาซ้าย ถ้านั่งขาซ้ายทับขาขวา ให้หงายมือขวาใช้มือซ้ายคว่าทับ วางมือที่ประสานไว้ที่หน้าขาขวา

วิธีประสานมือ ให้ปฏิบัติในอาการที่ส้ารวม อาจใช้อย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

๑) ใช้มือซ้ายหงาย มือขวาคว่าทับ (นั่งพับเพียบขาขวาทับขาซ้าย) หรือมือขวาหงายมือซ้ายคว่าทับ (นั่งพับเพียบขาซ้ายทับขาขวา)

๒) ใช้มือทั้งสองคว่าทับกัน จะเป็นมือใดทับมือใดก็ได้

๓) สอดนิ้วระหว่างช่องนิ้วของแต่ละมือ คล้ายการประนมมืออย่างหลวมๆ ถ้าเป็นการเข้าพบผู้ใหญ่อเพื่อนำสิ่งของไปให้ หรือเมื่อสนทนากับผู้ใหญ่อแล้วผู้ใหญ่อส่งสิ่งของให้ควรจะนั่งพับเพียบขาขวาทับขาซ้าย เพื่อสะดวกในการรับสิ่งของจากผู้ใหญ่อ เพราะเราจะส่งสิ่งของหรือรับสิ่งของกันด้วยมือขวา

๔) นั่งพับเพียบค้อมตัว เป็นการนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่อที่มีอาวุโสมาก โดยนั่งในลักษณะเดียวกับ ๗.๒ แต่เลื่อนมือที่

ประธานลงให้แขนท่อนล่างทั้ง ๒ วางอยู่บนหน้าขาทั้ง ๒ ข้าง

๕) การนั่งพับเพียบประนมมือ เป็นการนั่งพับเพียบโดยประนมมือให้ปลายนิ้วมือแนบชิดกันปลายนิ้วตั้งขึ้น แขนแนบตัวระดับอก ไม่กางศอก

๖) การนั่งพับเพียบในพิธีการให้นั่งพับเพียบในอาการสำรวมตลอดเวลา การนั่งลักษณะนี้ใช้ในโอกาสที่นั่งฟังพระแสดงธรรมเทศนา ฟังพระสวดมนต์ในศาสนพิธี หรือตนเองสวดมนต์ รับฟังโอวาท หรือรับพรจากผู้ใหญ่ ปฏิบัติได้ทั้งชายและหญิง

๗) การนั่งพับเพียบในพิธีการ ให้นั่งพับเพียบในอาการสำรวมตลอดเวลา

การศึกษาสร้างคน
อาชีวะเอกชนสร้างชาติ